

References

1. Bekh, I. D. (2012). *Dukhovni tsinnosti yak nadbannia osobystosti* [Spiritual values as personal achievements]. *Ridna Shkola*, 1–2, 9–12.
2. Bekh, I. D. (2012). *Osobystist u prostori dukhovnoho rozvytku* [Personality in the space of spiritual development]. Kyiv: Akademydav.
3. Malevannyi, Yu. I. (Ed.). (1991). *Organizatsionnyie formy obucheniia* [Organizational forms of teaching]. Kyiv: Lyibid.
4. Krasovytskyi, M. Yu. (2000). *Praktychna pedahohika vykhovannia* [Practical pedagogy of education]. Kyiv: Plai.

УДК 37.018.4–055.52.–053.4

Н. А. Шкляр, м. Київ

АДАПТАЦІЯ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ДНЗ: ВЗАЄМОДІЯ ВИХОВАТЕЛІВ З БАТЬКАМИ

У запропонованій статті акцентовано на важливості тісного взаємозв'язку сім'ї та дошкільного навчального закладу задля створення для кожної дитини єдиного виховного середовища, спрямованого на розвиток особистості дитини; розкрито поняття та компоненти психолого-педагогічної культури батьків: розуміння та усвідомлення ними своєї відповідальності за виховання дітей, здійснення продуктивних зв'язків з виховними інститутами (дошкільними навчальними закладами, школою, позашкільними закладами).

Ключові слова: батьки, взаємодія, молодший дошкільний вік, адаптація, педагогізація, сім'я.

Важливим складником навчально-виховного процесу сучасного закладу освіти є організація роботи з батьками, сім'ями дітей. У нових умовах суспільного, освітнього й технічного розвитку законодавство України чітко визначає межі відповідальності сім'ї за навчання і виховання дітей: саме батьки чи особи, які їх замінюють, зобов'язані дбати про своїх дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних здібностей, зміцнення фізичного здоров'я, здобуття загальної освіти та інше. А дошкільний навчальний заклад має допомагати батькам у виконанні ними своєї місії.

Останніми роками зростає розуміння батьками переваг виховання дитини в сім'ї, а зниження рівня зайнятості дорослого населення та подовження тривалості відпустки матері по догляду за дитиною до 3-6 років створюють для цього сприятливі умови. Проте, на жаль, потенційні можливості сім'ї не завжди реалізуються. Збіднення змісту спілкування, дефіцит тепла та уважного ставлення одне до одного, поступове зникнення спільних форм корисної діяльності дитини й дорослих породжують несприйнятливі форми самоствердження дитини, конфлікти й серйозні непорозуміння.

Зміни у Законі України «Про дошкільну освіту» щодо обов'язкового отримання дошкільної освіти, які підкреслюють її важливість у державній системі освіти для формування життєздатної, творчої особистості, відображено і у програмних документах дошкільної освіти. Так, в оновленій освітній програмі «Я у Світі» справедливо зазначено, що модернізація дошкільної освіти не може не торкнутися сучасної сім'ї, лишити родину стороннім спостерігачем змін, що відбуваються у першій її ланці, обмежувати її інтереси. Відповідно до цього кожен дошкільний навчальний заклад не тільки виховує дітей, а й консультує батьків з питань їх виховання. Надання батькам допомоги з актуальних виховних проблем сприяє формуванню взаєморозуміння в родинно-педагогічному колективі, обміну виховним досвідом. Це необхідно для того, щоб, з одного боку, сформувати у батьків правильне уявлення про свою дитину, об'єктивно оцінити її, а з іншого, – допомагає педагогам визначити оптимальні шляхи всебічного розвитку малюка.

Проблема педагогічної взаємодії з батьками дітей дошкільного віку набула актуальності в період розвитку суспільного дошкільного виховання. У вітчизняних і зарубіжних наукових дослідженнях з окресленої проблеми вивченню підлягає: специфіка сімейного виховання (Т. Алексеєнко, В. Дуброва, Н. Кондратенко, О. Кононко, Л. Маленкова, О. Морозова, Т. Поніманська та інші); співпраця дошкільного навчального закладу та сім'ї (Є. Арнаутова, В. Безлюдна, Л. Виноградова, Т. Даниліна, Т. Дронова, А. Козлова, О. Кононко, Н. Кот, В. Котирло, Т. Пагута, М. Ромазанова, О. Солодянкіна та інші), у тому числі методична робота ДНЗ щодо удосконалення змісту роботи педагогів із батьками дітей раннього і

молодшого дошкільного віку (К. Біла, О. Зверева, Н. Немова, А. Моїсеева, М. Поташнік та інші), роль сім'ї та дошкільного закладу у становленні особистості дитини в ранньому онтогенезі (Н. Авдеева, О. Кононко, Г. Люблінська, С. Мещерякова). Психолого-педагогічні дослідження (Є. Арнаутова, А. Божович, М. Виноградової та інші) показали, що сім'я гостро потребує допомоги фахівців на всіх етапах дошкільного дитинства.

Аналіз сучасних досліджень у галузі дошкільного дитинства свідчить про такі аспекти окресленої проблеми: розкрито етико-педагогічні вимоги до взаємин із дітьми та їх батьками (Т. Кириєнко, Л. Сухарева); досліджувалися зміст і методи педагогічної взаємодії з батьками (О. Долинна, М. Спичак, О. Низковська); умови для спільної роботи сім'ї і педагогічного колективу ДНЗ у формуванні моральних якостей особистості дитини (Т. Алексеєнко, Л. Божович, В. Постовий); особливості взаємодії з батьками дітей раннього віку (Н. Аксаріна, О. Волкова, Т. Науменко, Т. Маркова, Л. Свирська) тощо.

Водночас, незважаючи на масштабність вивчення окресленої проблематики, питання щодо роботи ДНЗ з батьками дітей, які готуються до вступу в дошкільний навчальний заклад, як чинника полегшення адаптаційного періоду для малюків донині залишаються не повною мірою дослідженими.

Тому метою статті є обґрунтування ефективних форм та методів взаємодії вихователів з батьками в період адаптації дітей 3-4 року життя до умов дошкільного навчального закладу.

Для дітей дошкільного віку першими і головними вихователями є батьки, від виховного впливу яких залежить повноцінний розвиток і становлення дитини як особистості. Сім'я для дитини – перший і досить значний колектив, в якому проходить процес її соціалізації, закладаються основи її світогляду, моральності, людяності, милосердя, добра, справедливості і т. д. Батьківська любов забезпечує дітям емоційний захист і психологічний комфорт, дає життєву опору, а любов і безмежна довіра дитини до батьків – роблять її особливо сприйнятливою до їх впливу. Саме батьки закладають основи фізичного, психічного, морального та інтелектуального розвитку дитини, забезпечують захист від негативних впливів довкілля.

На жаль, на сучасному етапі розвитку суспільства батьки нерідко надмірно опікуються матеріальним забезпеченням дітей, при цьому не враховують, що для розвитку особистості позитивний мікроклімат в сім'ї та морально-ціннісні взаємини чинять набагато більший вплив. Дошкільний навчальний заклад, як і всі інші соціальні інститути, покликаний допомогти, підтримати, спрямувати та на професійному рівні доповнити розвивальну і виховну діяльність родини.

Така позиція щодо взаємодії суспільного і родинного виховання висловлювалася багатьма класиками педагогіки. Зокрема, В. Сухомлинський під час своєї педагогічної діяльності в Павлівській «Школі радості» великого значення надавав батьківському всеобучу. Він наголошував, що спочатку треба навчити батьків – як правильно слід виховувати дітей [7, с. 25].

Сьогодні просвітницька робота та плідна співпраця з батьками вихованців більшістю ДНЗ сприймається як одне з провідних завдань. Адміністрація спільно з педагогами вбачає за необхідне роз'яснювати батькам їхню виняткову роль у становленні особистості дитини, значення цілеспрямованої розвивально-виховної роботи вдома та її єдності з освітнім процесом у дошкільному навчальному закладі. Однак ці зусилля не завжди дають очікувані результати, що великою мірою залежить і від системи сімейних цінностей, і від рівня особистісної культури кожного з батьків, у тому числі педагогічної культури. Щоб уникнути в сім'ях непорозумінь, зберегти здоров'я батьків і їхніх дітей, сім'ям обов'язково потрібна педагогічна та психологічна допомога. Успішна виховна робота неможлива без системи педагогічної освіти, підвищення педагогічної культури батьків, що є невід'ємним складником загальної культури.

Психолого-педагогічна культура батьків – компонент загальної культури, який акумулює в собі накопичений попередніми поколіннями досвід виховання дітей у сім'ї. Виявляється вона в розумінні та усвідомленні батьками своєї відповідальності за виховання дітей, у ставленні до них, в оцінюванні їхньої поведінки, у реальній діяльності та спілкуванні з ними, а також у здійсненні продуктивних зв'язків з іншими виховними інститутами (дошкільними навчальними закладами, школою, позашкільними закладами). Для цього дорослі мають

бути не лише належно вихованими, а й педагогічно освіченими. Адже, як стверджують психологи, навіть найсерйозніші прорахунки педагогів не позначаються так фатально на розвитку особистості дитини, як неправильна поведінка батьків. Тому виховання батьків необхідне і для успішності процесу виховання дітей, і для здоров'я суспільства.

Психолого-педагогічна культура батьків є складною і динамічною системою. Її утворюють такі компоненти:

- психолого-педагогічні знання – уявлення батьків про вікову динаміку розвитку дитини, самоцінність періоду дошкільного дитинства, про основні завдання виховання. Виявляються вони у ставленні до дитини, в оцінюванні її поведінки, реальній діяльності та спілкуванні з нею;
- педагогічна і психологічна компетентність – здатність зрозуміти потреби дітей, раціонально спрямувати зусилля і засоби на уміння бачити перспективи розвитку дитини; будувати безконфліктні стосунки з дітьми;
- психолого-педагогічна рефлексія – вміння батьків аналізувати, критично оцінювати власну виховну діяльність, знаходити причини своїх педагогічних помилок;
- емпатія – співпереживання, адекватна реакція на вчинки й почуття дітей [3].

Психолого-педагогічна культура батьків – це осмислений, а іноді й неусвідомлений досвід власного дитинства, результат освіти, самоосвіти, психологічного розвитку особистості. Особливо вона актуалізується з народженням дитини, яка своєю появою на світ, своїми кроками по життю стимулює бурхливий розвиток психолого-педагогічної культури батьків. Процес виховання дітей у сім'ї накладає особливу відповідальність на працівників дитячих дошкільних навчальних закладів за роботу з батьками дітей стосовно збагачення їх педагогічних знань, підвищення психолого-педагогічної культури.

Провідним компонентом педагогічної культури батьків є їхня педагогічна підготовленість, що характеризується певною сукупністю психолого-педагогічних, фізіологічних та гігієнічних і правових знань, а також уміннями й навичками, виробленими у процесі практики виховання дітей. Суттєвим при цьому є й ставлення батьків до виховання, оскільки відповідальне ставлення до батьківських обов'язків, бажання

якнайкраще виховати своїх дітей – невід’ємна частина педагогічної культури батьків.

Отже, педагогічна культура – компонент загальної культури людини, в якому знаходить відображення накопичений попередніми поколіннями досвід виховання дітей у сім’ї, що постійно збагачується. Виявляється у ставленні до дитини, в оцінці її поведінки, а також у реальній діяльності і спілкуванні з нею [6].

Важливою умовою успішності процесу педагогізації населення і роботи з батьками є забезпечення послідовності діяльності. Особливо це стосується аспекту роботи з родинами потенційних вихованців. На етапі пропедевтичної роботи важливо ознайомити батьків з програмою, умовами життєдіяльності дитини, специфікою організації освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі та отримати від батьків попередню інформацію про дитину. Доцільним буде узгодити очікування від педагогічної взаємодії, погодити механізми виховного впливу на дитину та визначити бажання й можливості батьків щодо участі у навчально-виховному процесі закладу.

Таким чином, узагальнення підходів науковців до тлумачення поняття «педагогізація» дозволяє зазначити, що вона є педагогічною взаємодією фахівців передусім з батьками, спрямованою на підвищення рівня виховного потенціалу, розвитку батьківської інтуїції у формуванні особистості дитини в період дошкільного дитинства та активізацію участі батьків у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу. Її метою є створення єдиного педагогічного впливу сім’ї та дошкільного навчального закладу на дитину, формування усвідомленого батьківства та підвищення рівня психолого-педагогічної культури батьків.

Якщо звернутися до світового і вітчизняного досвіду вирішення цієї проблеми, то огляд прогресивних технологій та теоретичних підходів доводить, що педагогізація батьків традиційно здійснювалася у двох напрямках, якими є педагогічна освіта батьків (просвіта) та залучення батьків до виховної роботи з дітьми. Педагогічна просвіта батьків вже неодноразово ставала предметом досліджень науковців А. Дістервега, Я. Коменського, А. Макаренка, В. Сухомлинського, К. Ушинського та сучасних вітчизняних учених – Є. Бондаревської,

І. Гребеннікова, І. Дубінець, Т. Іванової, В. Постового, І. Трубавіної та інших.

На нашу думку, зміст роботи з батьками малюків, які готуються до дошкільного закладу, має охоплювати питання специфіки розвитку, виховання та навчання дітей молодшого дошкільного віку, з якими педагогу бажано ознайомити батьків. Актуальними для батьків є теми: «Період адаптації дитини до дошкільної установи та колективу», «Первинна соціалізація малюків», «Фізичний розвиток малюків», «Фізіолого-гігієнічні умови в ДНЗ», «Розвиток мовлення» тощо. Водночас переважання монологізованих форм навчання батьків засвідчило свою недоцільність. Варто надавати пріоритет формуванню практичного досвіду батьків у стосунках із дітьми.

Процес педагогізації населення має вибудовуватися на принципах гуманізму та демократії, єдності сімейного і суспільного виховання, диференціації та індивідуалізації сімей, партнерської рівності у процесі виховання, конструктивності, інноваційності та варіативності педагогічної взаємодії. Узагальнення наукових підходів щодо цього питання дало змогу зауважити, що задля досягнення ефективного результату цей процес має забезпечувати реалізацію таких завдань: 1) розкриття виховних можливостей педагогів і родини, забезпечення максимального використання цього виховного потенціалу у формуванні особистості дитини; 2) підвищення рівня психолого-педагогічної культури батьків, формування свідомого розуміння власної відповідальності за результат виховання; 3) активізація участі батьків у навчально-виховному процесі на засадах партнерства і співпраці; 4) залучення батьків до створення належних умов для забезпечення життєдіяльності та розвитку дітей у сім'ї та дошкільному навчальному закладі [3; 5; 6].

Особливого значення й специфіки набуває робота з батьками дітей молодшого дошкільного віку. Адже перші роки життя дітей – найблагодатніший час, коли батьки мають можливість виховувати, розвивати їх, готуючи до життя. Г. Дмитренко пропонує батькам саме в родині починати формувати у своїх дітей триаду базисних якостей: моральність як повагу до інших людей та природи, відповідальність за свої вчинки та вольові якості, потрібні для досягнення своєї життєвої мети. Саме в родині дитина набуває соціального досвіду впевненої

поведінки. У неї закладаються основи гідності, відчуття власної значущості, захищеності, що важливо для розвитку самостійності, впевненості, задоволення потреби у соціальній відповідності вже в дитинстві.

Завдяки загальним позитивним тенденціям суспільного розвитку дошкільні навчальні заклади зорієнтовані на такі пріоритети, як особистісна спрямованість (не лише на дитину, а й на педагога, батьків), відкритість змісту, форм, методів роботи тощо. Тому сучасний педагогічний колектив має дбати про забезпечення права дитини на здобуття дошкільної освіти, створення кожній дитині рівних з її однолітками стартових умов для подальшого навчання у школі, успішного особистісного зростання. Зміни у відносинах між педагогами та членам родин переходять від пасивних (батьки як об'єкти впливу) до безпосередньої взаємодії дорослого з дитиною на засадах партнерства, права ініціативи, активної дії, самоконтролю.

Щоб налагодити партнерські відносини з батьками, важливо насамперед зацікавити їх, показати результативність діяльності дошкільного навчального закладу через позитивні зрушення в емоційному стані, здоров'ї, навчальних досягненнях їхньої дитини порівняно з її попередніми результатами.

Важливим моментом у виконанні поставлених завдань є усвідомлення батьками значущості власних виховних функцій, їх місця і ролі в системі загальновиховного процесу, розуміння ними особистої відповідальності за формування морально-ціннісних взаємин з дітьми, і також необхідністю оволодівати педагогічними знаннями, вміннями і практичними навичками. Це зумовлює використання технологій формування у батьків педагогічних знань як цілеспрямованого, організаційного і систематичного процесу, всі напрями якого мають максимально враховувати потреби і проблеми кожної конкретної родини, відповідати її інтересам і запитам, зосереджуватися на оволодінні батьками психолого-педагогічними знаннями, уміннями і навичками.

Таке розуміння зумовлює широке використання індивідуальних форм роботи з батьками, що дає змогу не тільки вивчати об'єктивні умови життя сім'ї, а й визначати подальшу виховну стратегію (вибір напрямку, створення спеціальних освітніх та виховних програм для батьків) і тактику (сукупність засобів і методів досягнення мети).

Як показує практика і підтверджують педагогічні дослідження, батьки визнають пріоритет дошкільного навчального закладу у вирішенні навчально-виховних завдань, але не вважають за потрібне брати участь у педагогічному процесі. Педагоги недооцінюють роль сім'ї та не прагнуть об'єднати з батьками зусилля для розвитку і виховання дітей, тому не налагоджують належним чином зворотний зв'язок, не використовують повною мірою вплив сім'ї на виховання дитини.

Щодо форм співробітництва дошкільного навчального закладу з родинами, то на практиці позитивно зарекомендували себе такі форми: індивідуальні, групові, колективні. Найпоширеніша форма індивідуальної роботи з родиною – консультації та бесіди. Бесіди як найбільш поширена форма індивідуальної роботи надають змогу зрозуміти окремі вчинки і переживання дітей, допомагають педагогам та батькам ближче познайомитися, тримати один одного в курсі життя дитини. Такі бесіди – перші кроки до добрих, довірливих взаємин між сім'єю та вихователем. Тематика бесід диктується життям дитини вдома і в дошкільному навчальному закладі: «Як відбувається фізичний розвиток дитини?», «Чим дитина цікавиться?», «Режим роботи ДНЗ».

Для розв'язання питань педагогізації батьків традиційно використовують такі форми роботи:

1. Індивідуальні: відвідування сім'ї, запрошення до ДНЗ, індивідуальна педагогічна бесіда; індивідуальна педагогічна допомога; листування з батьками; дні відкритих дверей.
2. Групові: зібрання батьківського активу, групові бесіди, групові консультації, батьківські консилиуми.
3. Колективні: лекції і бесіди, науково-практичні конференції, батьківські дні, вечори питань і відповідей, загальні та групові батьківські збори, збори-концерти, конференції з обміну досвідом виховання, диспути, педагогічні колегіуми, зустрічі за круглим столом, педагогічна просвіта, усні журнали
4. Інноваційні форми роботи з батьками: педагогічний десант (виступ педагогів в організаціях, де працюють батьки), дерево родоводу (зустрічі поколінь, роздуми над проблемами виховання), у сімейному колі (індивідуальна допомога родинам, організація зустрічей з лікарями,

юристами, психологами), родинний міст (збори батьків, дітей, членів родини), дні довір'я (у визначені дні батьки-лікарі, батьки-юристи і т. д. проводять консультації для охочих), день добрих справ (спільна трудова діяльність вихователів, батьків і дітей), сімейна скринька (добірка матеріалів з позитивним досвідом виховання культури взаємин з дітьми), народні світлиці (спільне проведення традиційних святкувань), аукціони педагогічних ідей (обмін досвідом з виховання культури взаємин у сім'ї), батьківські педагогічні ринги (спільне розв'язання педагогічних завдань), батьківські педагогічні «табу» (спільне обговорення шляхів виходу із кризових ситуацій) [3].

На задоволення освітніх потреб батьків та урахування можливостей закладу групи можуть функціонувати з таких напрямів: загальний розвиток особистості дошкільника певного вікового періоду відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти, чинних програм розвитку дитини дошкільного віку; розвиток здібностей дітей до різних видів діяльності; надання батькам кваліфікованої допомоги з питань розвитку, виховання та навчання дітей та ін.

Усі форми педагогічної роботи з батьками, що проводяться в дошкільному навчальному закладі, повинні: враховувати право батьків на власну думку, позицію, систему цінностей; інформувати їх не лише про обов'язки, але й про права, якими вони можуть скористатись; позитивно ставитись до виявів батьківської ініціативи і творчості.

Отже, ефективність роботи з батьками дітей 3-4 року життя забезпечуватиметься за умов усвідомлення батьками визначної ролі сім'ї та допоміжної ролі педагогів у процесі розвитку, виховання та навчання дитини, досягнення єдності у визначенні мети і завдань, вимог, методів і прийомів та активної участі батьків у формуванні особистості дитини, яка по завершенні дошкільного періоду буде здатна перейти до нових умов діяльності та способу життя, нових взаємин з дорослими й однолітками. Особливого значення в забезпеченні набуття навичок правильної позиції батьків щодо виховання дітей молодшого дошкільного віку набуває, крім теоретичних знань, спілкування з дітьми та проведення занять з ними задля здійснення позитивної орієнтації дітей на ДНЗ.

Література

1. Долинна О. П. Батьки в дошкільному закладі: споживачі та гості чи партнери-однодумці? / О. П. Долинна, О. В. Низковська // Дошкільне виховання. – 2007. – № 1. – С. 6-8.
2. Долинна О. П. Активізація взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї / О. П. Долинна, О. В. Низковська // Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи : зб. метод. матеріалів / [авт.-упоряд.: О. П. Долинна, А. П. Бурова, О. В. Низковська, Т. П. Носачова]. – Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 480 с.
3. Дмитрук Т. В. Формування психолого-педагогічної культури батьків (сучасні форми взаємодії з батьками) / Т. В. Дмитрук // Інформаційно-методичний центр Хмельницький колегіум імені Володимира Козубняка. - Хмельницький: – 2013. – 55 с.
4. Івах С. М. Особливості педагогізації батьків дітей дошкільного віку / С. М. Івах // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. / Криворізь. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг, 2013. – Вип. 37 – 672 с.
5. Петрова Ж. Г. Педагогізація батьків дітей старшого дошкільного віку / Ж. Г. Петрова // Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи : зб. метод. матеріалів / [авт.-упоряд.: О. П. Долинна, А. П. Бурова, О. В. Низковська, Т. П. Носачова]. – Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 480 с.
6. Постовий В. Г. Сучасна сім'я і її педагогіка / В. Г. Постовий. – К., 1994. – 224 с.
7. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям. Рождение гражданина. Письма к сыну. – К. : Рад. шк., 1985. – 560 с.

Н. А. Шкляр

Адаптация ребенка младшего дошкольного возраста к ДОУ: взаимодействие воспитателей с родителями

Институт проблем воспитания Национальной академии педагогических наук Украины (9 ул. Берлинского, Киев, Украина)

В предлагаемой статье акцентировано на важности тесной взаимосвязи семьи и детского сада для создания для каждого ребенка единой воспитательной среды, направленной на развитие его личности; раскрыто понятие и компоненты психолого-педагогической культуры родителей: понимание и осознание ими своей

ответственности за воспитание детей, осуществление продуктивных связей с воспитательными институтами (дошкольными учебными заведениями, школой, внешкольными учреждениями).

Ключевые слова: родители, взаимодействие, младший дошкольный возраст, адаптация, педагогизация, семья.

N. A. Shkliar

Adaptation of a Junior Preschool Age Child to the Kindergarten: Interaction between Teachers and Parents

Institute of Problems on Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (9 Berlynskooho Str., Kyiv, Ukraine)

The proposed article reveals the importance of close relationship between a family and kindergarten in order to create a single educational environment for every child aimed at the development of the child's personality; explains the concepts and components of parental psychopedagogical culture: understanding and awareness of their responsibility for the education of children, building productive relationships with educational institutions (kindergartens, schools, after-school facilities); highlights the forms and methods of interaction between kindergarten and family, preventive work with parents; the developed mechanisms of educational influence on the child; determines the possibility for parents to participate in the educational process of the facility; specifies the most common forms of cooperation between the kindergarten and families, working directions of the kindergarten groups' according to the needs of parents and the capabilities of the kindergarten.

Keywords: parents, cooperation, junior pre-school age, adaptation, parents' culture, family.

References

1. Dolinnaia, O. P., Nizkovskaia, A. V. (2007). *Roditeli v doshkolnom uchrezhdenii: potrebiteli i gosti ili partnery-edinomyshlenniki?* [Parents in preschool: consumers and visitors, or associate-partners?]. *Doshkolnoe Vospitanie*, 1, 6-8.
2. Dolinnaia, O. P., Nizkovskaia, A. V. (2011). *Aktivizatsiia vzaimodeistviia doshkolnogo uchebnogo zavedeniia i semi* [Activation of interaction between preschool educational institution and family]. In *Obiazatelnoe obrazovanie detei starshego doshkolnogo vozrasta: formy polucheniia, organizatsiia i sodержanie raboty*. Ternopol: Strannik.
3. Dmytruk, T. V. (2013). *Formirovanie psikhologo-pedagogicheskoi kultury roditelei (sovremennye formy v zaimodeistviia s roditeliami)*

[Formation of psychological and pedagogical culture of parents (modern forms of interaction with parents)]. In Informationsno-metodicheskii tsentr Khmel'nitskii kollegium imeni Vladimira Kozubniaka. Khmel'nitskii.

4. Ivakh, S. M. (2013). *Osobennosti pedagogizatsii roditelei detei doshkolnogo vozrasta* [Features of pedagogization of parents of preschoolers]. In *Pedagogika ysshei i srednei shkoly*: Vol. 37. Krivoi Rog.
5. Petrova, Zh. H. (2011). *Pedagogizatsiia roditelei detei starshego doshkolnogo vozrasta* [Pedagogization of parents of children of the senior preschoolers]. In *Obiazatelnoe obrazovanie detei starshego doshkolnogo vozrasta: formy polucheniiia, organizatsiia i sodержanie raboty*. Ternopol: Strannik.
6. Postovoi, V. H. (1994). *Sovremennaia semia i ee pedagogika* [Modern family and its pedagogy]. Moscow,
7. Sukhomlinskii, V. A. (1985). *Serdtshe ot daiu detiam. Rozhdenie grazhdanina. Pysma k synu* [Heart is given to children. The birth of the citizen. Letters to son]. Moscow: Sovetskkaia shkola.

УДК 37.015.4

Л. В. Школяр, м. Київ

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДИТЯЧИМИ ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ У ФРАНЦІЇ ТА УКРАЇНІ

У статті розглянуто основні риси французької та української моделей соціально-педагогічної роботи з дитячими громадськими об'єднаннями, зіставлено основні поняття, як-то: громадське об'єднання, суб'єкти соціально-педагогічної роботи, громадянська активність. Проведено порівняльний аналіз нормативно-правових, організаційних засад, змістово-технологічного, інформаційного й ресурсного забезпечення діяльності дитячих громадських об'єднань Франції та України, виокремлено низку проблем вітчизняної соціально-педагогічної роботи. Особлива увага приділена питанню підтримки діяльності дитячих громадських об'єднань, ролі волонтерів та батьків.

Ключові слова: соціально-педагогічна робота, громадське об'єднання, суб'єкти соціально-педагогічної роботи, асоціативне життя.